

פָּרָדָס לְאַדָּה

גִּזְוִין 513 [שָׁנָה י' א']

שבט מברכין מנ' ט'

פרק חמ"ט תשע"ט פינחס ג' ערך

געוקומען זיין אייניקל פינחס, און אים אויסגעלייזט ווי עס שטייט ולא כלתי את בני ישראל, דעריבער האט די תורה מייחס געווען פינחס צו אהרן וויל ער האט מתקן געווען וואס אהרן האט גורם געווען עי"ש באורה"ח ה'ה. אויב איזו גוט פארוואס פינחס האט באקעמען שכט פון שלום אופר דער וועלט, וויל ער האט גוט מקיים געווען כיבוד אב מיט זיין מתקן זיין ולא כלתי את בני ישראל, און עס שטייט (פה א') אללו דברים שאדם אוכל פרותיהם בעולם הזה, והקרן קימת לו לעולם הבא: "כבוד אב ואם". און מען עט פירות אופר דער וועלט, דעריבער האט פינחס באקעמען שכט אופר וועלט אויך, און די קורן לעולם הבא, וועגן זיין כיבוד אב צו אהרן. (בית אברהם אב"ד ואויניטש טרס"ט)

פרק מא' א' ווינקל אין מנגה – זאנן איי מאמינן פארן דאוועניין אעדער נאכן דאוועניין כל ישראל פירן זיך צו זאנן יעדן Tage דיב דרייצין אַנֵּן מאמינן וואס זענען געובייט אויפן רמבי'ס אין פירוש המשניות אופר מס' סנהדרין פרק, וווער האט געמאכט אונזער נסוח וויסט קיינער נישט. עס זענען דא קליגען שניים למשל אונזער נסוח שהברוא יתרבען שמוי יודע כל מעשי בני אדם וכל מחשבותם שנא' היכר ייחד לבם המבין אל כל מעשיהם (תהלים לו') און דער רמבי'ס ברעננט צויר אנדערע פסוקים פון סדר בראשית: וירא ה' כי רבה רעת האדם באָרֶץ, וככל יציר מחשבת לבו רק רע כל הארץ. און זעתק סלט ועמלה כי רבה וטאטם כי בבדה מאָד, אויך איז דא דער פיות יגאל אלקדים כי יושתבח אויך געובייט אויפן רמבי'ס. אנדערע זאגן סיגל און סי' זיין מאָמָן. כי הסידים איז דא וויניג זאנן גינעל. וויל ביידע זענען געובייט אויך די י'ג עיקרים פון רמבי'ס מילא דארף מען נישט זאגן צוויי מאָל די זעלבע פיות. און וויל בי היסדים האט מען מקפיד געווען צו זאגן איז מאָמָן זאגט מען נישט גינעל. רוב וועלט זאגן איז מאָמָן נאכן דאווענען, און קארלין סטאלין זאגט מען דאס נאך אידין עולם פאר די פרשת העקידה. און איזו שטייט איז ספר משמרת שלום פון הרה'ק ר' שלום מקאידינאנו (ס' ח' סעיף ו') יש ליזהר מאד לומר הי'ג עיקרים בנוסח איז מאָמָן הנדפס בסידורים, והאומרים יגאל יאמרו נסוח איז מאָמָן אחר התפילה, ואוטם שאין אומרים יגאל, יאמרו איז מאָמָן אחר הברכות קודם פרשת עקידה. איזו פירט זיך די לעכאיויטשער חדר נאך פון הרה'ק ר' שלמה קארלינער ויע'א. איז קוּבָּץ בית אהרן וישראל (קמ"ג תש"ט) איז דרטט א טעם פארוואס מען זאגט איז קארלין איז מאָמָן פארן דאווענען און ער בויעט דאס אופר ח' פון רב' ר' העשל זיע'א וויל און קארלין שרייט מען ביים דאווענען דארף מען דעריבער זאגן איז מאָמָן און דער אויבערשטער איז א יודע מחשבות עי"ש. (שם ובולון תשע"ט)

א ניעו ווינקל: יודיעת ווען פריערדייגע ספרים און מהברים (פרק ג')

בגדי יישע על סדר מועד מרביינו הש"ה ה'ה
דער הייליגער חדר'ה ה'ה, אויב געוביין שנת ש'כ און איז נטלך געווען
"א ניסן שנת ש'צ ער ליגט אין טבריה לעבן רמבי'ס. ער האט א סידור שעדר
השמי מיטן הסכמה פון הייליגן ב'ה, אויך תפילות ווערנן נתקבל פון
דער וואס דאווענט אין דעם, אויך ספר שני לחות הברית, און ספר
מצות תפילין, און הגהות אויפן זהר ה'ה. עס איז דא זיין ספר בגדי ישע
אויפן מרדכי סדר מועד, וואס איז נישט איז באָקאנט. אויפן שעדר
שטייט חילק פון כל ישראל וועגן די עגל, איזו ווי עס שטייט (שמות לב
לה) וינגע'ה אַת הָעֵם עַל אֲשֶׁר עָשָׂו אֶת הָעָגָל "אֲשֶׁר עָשָׂה אַהֲרֹן", איז

שלום מיגנט די תורה און כל' ישראל פינחס בן אלעזר בן אחנן חביב האת חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כלתי את חמתי מעל בני ישראל בקנאות (כה א') שטייט איז מדרש בדיין שיטול שכרו דעריבער הנגי נתן לו את בריתם שלום, וויל גודל השלום שנtan לפינחס, שאין העולם מתנהג אלא בשלום, והתורה יכולה שלום, שנא' (משל ג' י) דרכיך דרכיכי נעם וככל נתיובתה שלום ע"כ המדרש. פארוואס האט פינחס באקעמען דער ברית פון שלום וויל ולא כלתי את בני ישראל, ער האט געשהפט איז כל' ישראל זאל האבן א קיומ: און אן כל' ישראל איז נישטה קיין תורה ווי עס שטייט ורימה לג' (כה א' לא בריתו יומס וליל' חקוק שמים ואָרְצָן לא שמת). און די תורה און שלום, מילא וויל פינחס האט ממשיך געווען שלום, און דאס שטייט כל' ישראל, דעריבער קומט אים די ברית פון שלום. און דאס שטייט אין מדרש: גודל השלום וועגן די קיומ התורה, איז געגעבן געווארן שכט צו פינחס, אויך שלום. (בית אהרן צורוגון קושטא תל'ח)

ווען איז פינחס געווארן א' כהן?
פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן: (כה א') זאגט רשי': לפי שהוו השבטים מבאים אותו הריאTEM בן פוטי והשפטים אבי amo עגלים לע"א והרג נשיא שבט מישראל לפיך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן. שטייט שפעטר וויהתה לו ולורעו אהורי ברית בהנחת עולם תחת אשר קנא לאלקי ויבפר על-בני ישראל: זאגט רשי': ברית בהנחת עולם: שאע'פ' שכבר נתנה כהונה לרעו של אהרן לא נתנה אלא לאחר ולבני שנמשחו עמו ולתולותיהם שיולדו אחר המשחתן אבל פינחס שנולד קודם ולא נמשחו עד נמשח לא בא לכל כהונה עד כאן וכן שנינו בזבחים לא נתקחן פינחס עד שהרנו לומרי. לכארה איז שוער: וויל פריערט זאגט רשי' לפיך בא הכתב ויחסו אחר אהרן, איז משמע או ער איז א' כהן, און נאכדעם זאגט רשי' לא בא לכל כהונה, ער איז נאך נישט א' כהן? נאר פינחס האט באמת שיין געדארפט זיין א' כהן, אבער ווען ער וואלט געווען א' אידי און וועגן וואלט ער נישט געמעט ווערן טמא און הרוגענען זMRI איז זיין וועגן דעם האט מען זאגט פארשעט או זיין מעשה פון הרוגענען זMRI איז געווען וועגן זיין יהוס צו יתרו, און עס איז נישט געווען לשם שמים, דעריבער איז די תורה אים מייחס צו אהרן וואס איז רודף שלום, און זיין מעשה איז געווען הייליג, אבער די סיבה פארוואס ער איז נאך נישט געזאלbst אל'ץ כהן, וויל דער אויבערשטער האט געוואסט איז פינחס ווועט זיין מקאנה שם ה', און אויב ער ווועט זיין כהן, ווועט ער דאס נישט קענען טאן, דעריבער האט מען געווארט מיט דעם ברית בהנחת עולם בי' יעצעט. (שם ובולון תשע"ט)

פינחס האט מתקן געווען אהרן און מקיים געווען מיט דעם כיבוד אב לבן אמר הָנָנִי נָתַן לו אֶת־בְּרִיתִי שְׁלֹמָם: (כה ב') פרעגן אלע די קשייא איז שכר מזוהה באָהָרָן עלא מא ליכא ווי די ג'מ' דרשענט ה'ום לעשׂותם (דברים ז' א') ולמהר ליטול שכטם (עירובין ד' כב ע"א און ע"ז ד' ג' ע"א), אויב אויך פארוואס האט פינחס באקעמען שכר אויך די וועלט? נאר דער אויך החימס הק' אויפן פסוק פינחס, פרעגת: פארוואס האט מען מייחס געווען פינחס צו אהרן? און עטפערת: וויל דורך אהרן איז געשטערבן א גרויסע חלק פון כל ישראל וועגן די עגל, איזו ווי עס שטייט (שמות לב לה) וינגע'ה אַת הָעֵם עַל אֲשֶׁר עָשָׂו אֶת הָעָגָל "אֲשֶׁר עָשָׂה אַהֲרֹן", איז

אוון אין ש"ס וילנא עד הימים, אוון עס איז כדאי זיך צו באקענען מיטן ספר פרן איזה הייליגע גדול זיע"א. עס איז נתגלה געוווארן ניעו הଘות פון של'ה ה'ק' אויף זיין ספר בגין ישע כת"י. (שםה צובלוון תשע"ט)

גדודוקט אין אמשטרדים תקי'ז מיט אסאך הסכמאות פון גדולי הרבניים
וואס שרייבן קלאר או דער של'ה היך' דארף נישט זיערט הסכמה.
דער של'ה דערמאנט דעם ספר אין זיין ספר שני לוחות הברית אין איז
דאם משבח. נאכדעם אין דאס געדראומט אין ש'פֿן ווארשא פֿר'ע

מדור העובדים

דעת היליגאלן כדיין כי תעלושיל פון ליסקא דעכ שעני הייל פלאוועט צוווי אינטערמאנטיע שידוכין

וַיְהִי גָּעוּעַן דִּי מִשְׁפָּחָה פָּוֹן דִּי מִידָּל אָוֹן זִי האָט
נָאָר אַ יְתָמָה פָּוֹן סְטוּרָאָפְּקוּבָּ אָוֹן נִשְׁתָּמָט פָּוֹן
לְעִכְּבָּט גָּעוּאָרָן אָזָן אַיזָּ גָּעָאנָגָעָן צָום שְׂדָכוֹן אָזָן
אַל אָפְּלוֹאָן דָּעַם שִׁידּוֹן. דָּעַר שְׁדָכוֹן הָאָט אַיִּסְטָן
זִי שְׁוֵין אַ עֲלַטְעָרָרָעָר בְּחָור אָוֹן עַר הָאָט אָוֹן
שִׁידּוֹן מְמִילָּא זָאל עַם בְּלִיבָּן שִׁידּוֹן. אָזָן דִּי כְּלָה
שִׁידּוֹן זָאל בְּלִיבָּן! אַכְּבָּר דָּעַר חָתָן וּוְיל בְּשָׁוּם
ן דִּי כְּלָה הָאָט דָּעַר צִיְּלָט אוֹ דָּעַר לִיסְקָא רַבִּי
שִׁידּוֹן, הָאָט דָּעַר חָתָן גְּעוֹאנְטָמָט אוֹ זַיְדָאָרָפָן גְּנִין

בעלי דין צו א דין תורה. די מידל האט זיך
ט דאך געזאנט או דאס איז נישט א גומער
געפאלונגט! דער חתן טונעהט או דאס איז א מוקה
געפאנגען ווינגען או זי איז שווין אלטן און קאמ
דר האט אויך געמאכט א תקיעת כפ און זי וויל
האט דער רביה איר געזאנט או באמת ביזט
גענערט דעם בחור!

ל און געגען א שמייכל און זי געוואגט: אויב
קיעת כפ ווועט ער זי קענען העלא! האבן זי
זיך מוחל געוען. יעטט געטעט דער רבִי זאנַן
געוען זאג איך אייך צו, או איר בידיע וועלן
אשערטע זוועג, אבער מען זאל נאר גײַן מיטן
ו אופישטעלן א אידישע שטוב בעזה! און זי
וואויז האראָן

עַל גָּדוֹלָה. אֲנוֹ דָּעַר בְּחָור הָאָט גַּעַמְרָאָפֵן אֶת
אַנְגַּעַמְרָאָנָן אֲלָמֵן אֶת גַּרְוִיָּן הַלְּמִיד חַכְםָ אָנוֹ
קְרִינְדָּעַר, אָנוֹ פָּונְקָט יְעַנְעַם מָאָג אַיז גַּעַוּעַן דַּי
גַּעַקְומָעַן זָאָנָן דַּי מִידָּל אֶזְיָּה הָאָט בָּאַקְוּמָעַן
אֶזְרָאָכְרָעַנְגָּלוֹאָת אָנוֹ זַי הָאָט שָׁוֵן גַּעַהָאָט
דַּי גַּעַוָּאָרָן אָנוֹ זַי הַאָבָן אַוְיפָּה גַּעַשְׁטָעַלְטָ
בְּ אַז סְטוּרָאָפָּקָובָ. אָנוֹ דָּעַר בְּחָור הָאָט אָזְךָ
אָטָם אֲחוֹי אָנוֹ בִּידְעַהָבָן מַצְלָה גַּעַוּעַן, אַז
סְקָמָעָאָן.

מדוך העבדות	דעל הייליגאל צדיק ל' העשליל פון ליסקא דעל שעלי היל פלאוועט צוויי איז דאס משבחה. נאכדען אין דאס געדראוקט אין ש"ס פון ואראشا תורי"ט
<p>האט אנגעטראפנ א פרוי וואם דערצ'ילט אוּ דילַח איז זונען דער צ'ילינן ר' ישע' מקרעטסטר זטוק'ל, ער אוּ געוווען באוואוסט פאר זיין גאנונת איז געזאנט מוקה טעות און ער ווֹ פרוביירט אבער רעדן אוּ ער געמאכט אָתְקִיעַת כְּפָה אָוִיפֵן שְׁאָלָה איז געבליךן, בָּזְאָיר תְּשִׁדְךָ אָיז ער אומגענטקמען מיט אָגְרוּזִין חָלֶק פָּוּן זיִין משפחה הייד זיַּעַר. זֶ אָדר אָיז דער הייליגאל צדיק פון קלאלב הרה'ק ר' יצחק אייזיק זטוק'ל און שם פֿלְעַמְטָקָה קָוְמָעָן טוֹיוּעַנְטָמָעָר אִידָּן מְעַנְעַר אָון פְּרוּזָן אָונָן קִינְדָּר מְתַהֲלָל זיִין אָוִיפֵן זיִין קָבָר אָון מְעַן האט גְּעֻזָּן גְּרוּזָעָן יְשֻׁוּתָן. דִּין צְדִיקִים פָּוּן לִסְקָא פְּלָעָן אָיז דָּרָאָטָן בְּינָן.</p>	<p>הרהורץ רבבי צבי הירש איז געבעוין אין שנת תרל"ד צו זיין הייליגן טאטן האדרמור' רבי חיים אַבְּדָן דְּלִסְקָא דָּעַר בָּעֵל מְלֵחֶם אַיִּיף תּוֹרָה אָון סְגָנוֹת הַשָּׁם, ער הייסט נאך זיין הייליגן זיינע דער בעל אָז פְּרִי תְּבוֹאָה פָּוּן לִסְקָא, דער רבוי פָּוּן הייליגן ר' ישע' מקרעטסטר זטוק'ל, ער אוּ געוווען באוואוסט פאר זיין גאנונת איז געזאנט מוקה טעות און ער ווֹ פרוביירט אבער רעדן אוּ ער געמאכט אָתְקִיעַת כְּפָה אָוִיפֵן שְׁאָלָה איז געבליךן, בָּזְאָיר תְּשִׁדְךָ אָיז ער אומגענטקמען מיט אָגְרוּזִין חָלֶק פָּוּן זיִין משפחה הייד זיַּעַר. זֶ אָדר אָיז דער הייליגאל צדיק פון קלאלב הרה'ק ר' יצחק אייזיק זטוק'ל און שם פֿלְעַמְטָקָה קָוְמָעָן טוֹיוּעַנְטָמָעָר אִידָּן מְעַנְעַר אָון פְּרוּזָן אָונָן קִינְדָּר מְתַהֲלָל זיִין אָוִיפֵן זיִין קָבָר אָון מְעַן האט גְּעֻזָּן גְּרוּזָעָן יְשֻׁוּתָן. דִּין צְדִיקִים פָּוּן לִסְקָא פְּלָעָן אָיז דָּרָאָטָן בְּינָן.</p>

עם איז געווען אעלטערע מידיל וואס איז געומען מותפל זיין פאר א שידון,
און א שדכן האט איז באמערכט און געפרענט וואס פאר א בחור זוכט זי? זי
אייז געווען איזהומה פון שטראפוקאוב און נישט געהאט קיין געלט אויף א
נדן, האט זי געואנט א ליגן או זי קומט פון אמעריקא און זי ווועט צוישטעלן א
נדן, אויב דער בחור ווועט קומען וואוינען דארטן.

בידיע מוסכים געוען און האב אוון ערמאט געוען און זי וועט דאס טאן:
 איר טאטעה האט געהאט שיזויט מיטן ליסקא רבוי, וואס איזו דעםאלטס געוען
 אויפן יארציזיט, איזו די מיידל ארין צום ליסקא רבין מיט א קוויטל אונ
 דערצעילט וואס זי האט געטאן או זי דראפ ווען א כלה מיט א בחר אונ זי
 בעט א ברכה אויפן שיזון. דער רבוי הייסט שרייבן א קוויטל פאָרֶן בחר אונ
 דער רבוי נעמט דאס לײַינען און זאנט או ער גײַט עיצט דאוועגען מעירב אונ זי
 זאל צוּרִיק קומען נאָך מעירב איזו זי געקומוּן צום רבין אונ ער
 האט איר געוזנט: "דו בייזט א ערליךע מיידל דער שיזון איזו נישט פאָרֶן!"
 די מיידל האט געהרט קלאָרָע ווערטער און מחליט געוען או זי טוט נישט
 דעם שיזון. דער שדכן האט איר אַנְגַּעֲטָרָפָן און ווען די מיידל דערצעילט איז
 זי האט חרטה פון שיזון האט דער שדכן איר געוזנט או זי טאר דאס נישט
 טאן וויל זי האט צו געועט איז גײַט געבן אַתקְיַעַת כְּפָה, און זי האט זי
 געללאָזט אַיבָּעָר רעדן און דער שיזון איז געוואָן.

דרוועויל האט דער בחור זיך אביסל אינטראפערט אויפן מידל, וויל ער האט טאכע געוואאלט גיטי וווײזש איז אמעערטאָן לעבען אַ גנטוּ לעבען. אַבער ער

הוֹצָאָה לְאוֹד עַד "עֲזֹלֶת הַסּוּרִים" מִרְכָּז דַּעֲנוּלִי לְסִפְרִים שָׁנִים בְּמִזְרָחָ וְלִסְפְּרִים עַתְּקִים וּתְּהִרְבִּים יֵד צוֹ אַפְּרִיקִין - אֲשֶׁר יֵצֵא מִתְּהִנָּה

מיר האבן א גערדוקטש רשיימה פון אונזערעס ספרים פיט פריזן און מיר קענען איזיד דאס שיקן אויף אמייל
תשובה פון דריי זויטן כת"י פון הנג'ק דער קול אריה. תהילים ואס האט באלאנט צום הייליגן ייט בער לב, א בלעטל חידושים כת"י פון שללה היך אויין ספר בענדי ישע
בתי, א גאר שיינע סלאויטה ש"ס, און א סלאויטה תהילים, תהילים געדראוט איז זטאמיר תרי", תהילים סלאויטה פון נ"ך טופ"ד מיט משלי און אויב, זיעיר וועלטן, תיקוני
זהר סלאויטה גאר שיינע מצב, ספר מיט הנקה פון ברוך טעם, תשובה פון קול אריה דרי זויטן, ספר באלאנט צו הגאנן ר' מאיר שפרא, ספר בנימין זאב ואס האט באלאנט
צום תפארת שלמה, ספר שו"ת צמח זדק שייך להמלבים און זיין שעודר, ספר מיט חתימות הגאנן ר' יעקב יהושע הלווי הורוויז א יאיינקל פון הפלאה און אידיעם בי הגאנן
ר' אפרים זלמן מרגליות פון בראה, אוך פון זיין זון הגאנן ר' פניהם, סעט זהר בינוי דפוס זטאמיר ש"ע אורחה חיים ג"ח דפוס זטאמיר מצב מפואר, שלש ספרים מיט חתימת
הרהיך ר' שלום הלברשטאם פון הרהיך ר' אהרן קרטיירר רב זון פון דבי חיים, ספר באלאנט צום הרהיך ר' אביש מקראלא, ספר מן אברהם דפוס ראשון
אונ דפוס שני גרויסע סגולות און זיין, תהילים בן בית קמאראנא דפוס ראשון

בכל ציון עיר ומדינה יארך ימך, אך אם לא תמצא בלבם יתנו לך ימך יארך ימך.

4403 - 16 Ave Brooklyn, NY 11204 USA ~ T 718 - 438 - 8414 ~ F 718 - 633 - 5500 Store Hours are 11-7:30 Fri till 1:30, To receive pardes: send to - pardesyehudal@gmail.com or pickup in the store from Wednesday also on the web at WWW.SEFORIMWORLD.COM
גאר שיניינע זילבערנע מטבעות פאר פדיין האזטערס. איזיך פארקויפן איזיך פאלטערס פאר מטבחות